

Indhold

1	INDLEDNING	1
1.1	Teaser	1
1.2	Problemformulering og undersøgelsesspørgsmål	1
1.3	Arbejdsløshed og arbejdsløse - introduktion og afgrænsning	1
1.4	Skitse af metode, analyse og diskussion	1
1.5	Disposition	2
1.6	Læsevejledning	2
2	TEORI - BOURDIEU OG ARBEJDSLØSHEDSFORSKERNE	3
2.1	Arbejdsløshed i et marginaliseringsperspektiv	3
2.2	Økonomiske teorier og policy-studier	6
2.3	Sociologiske og socialpsykologiske teorier	8
2.4	Opsummering	11
3	METODE OM ARBEJDSLØSHED	12
3.1	Statistiske definitioner af arbejdsløshed	12
3.2	Panelstruktur: Perioder med arbejdsløshed og beskæftigelse	14
3.3	Operationalisering af arbejdsløse	15
3.4	Opsummering	19
4	BIBLIOGRAFI	20
	Hovedbibliografi	20
	Online kilder	21
	Danmarks Statistiks Manualer	21

1 INDLEDNING

1.1 Teaser

1.2 Problemformulering og undersøgelsesspørgsmål

Vores problemformulering er:

Hvad betyder arbejdsløshed for den sociale mobilitet på det danske arbejdsmarked?

Dette overordnede spørgsmål besvarer vi med følgende underspørgsmål:

1. Hvilken betydning har forskellige **definitioner af arbejdsløshed** for den sociale mobilitet på arbejdsmarkedet?
2. Hvilke **strategier** benytter arbejdsløse sig af for at komme tilbage i beskæftigelse?
3. Kan man med **vores tilgang** til arbejdsløshed sige noget andet end andre tilgange, og hvordan kan vores empiri og andres empiri forstås som en del af en konstant **symbolsk kamp** om konstituering af arbejdsløshed?

1.3 Arbejdsløshed og arbejdsløse - introduktion og afgrænsning

1.4 Skitse af metode, analyse og diskussion

1.5 Disposition

1. Indledning
2. Teori - Bourdieu og arbejdsløshedsforskerne
3. Metode om arbejdsløshed
4. Metode om netværksanalyse og Moneca
5. Metode om DISCO
6. Analyse: Hovedkort
7. Analyse: Faglærte og ufaglærte
8. Analyse: Akademikerne
9. Diskussion
10. Konklusion

1.6 Læsevejledning

2 TEORI - BOURDIEU OG ARBEJDSLØSHEDSFORSKERNE

Kernen i vores teoretiske og empiriske arbejde er arbejdsløshed. Arbejdsløshed defineres i *Den Store Danske* som den manglende overensstemmelse på arbejdsmarkedet mellem udbud af arbejdskraft og efterspørgsel efter arbejdskraft (*Den Store Danske* 2015). I de almindelige statistiske definitioner opdeles den danske befolkning i folk der er inden for og uden for arbejdsstyrken. Dem der er inden for arbejdsstyrken er enten i beskæftigede eller arbejdsløse, mens alle andre per definition betragtes som værende uden for arbejdsstyrken (*Den Store Danske* 2015). Problemet med denne opdeling er, at personer der klassificeres som uden for arbejdsstyrken ofte kommer fra beskæftigelse og bevæger sig tilbage i beskæftigelse. De følger måske ikke standarddefinitionen på arbejdsløshed¹, men kan i et lidt bredere perspektiv godt betragtes som arbejdsløse. Eksempelvis kan personer på revalideringsydelse, kontanthjælp og førtidspension godt vende tilbage i beskæftigelse igen. For at få en bedre forståelse af arbejdsløses sociale mobilitet på arbejdsmarkedet må vi derfor bryde med de almindelige definitioner af arbejdsløshed². For at bryde med standarddefinitionerne af arbejdsløshed vil vi anvende marginaliseringsbegrebet og Bourdieu til teoretisk at forstå den symbolske kamp inden for henholdsvis den sociologisk-videnskabelige og økonomisk-videnskabelige tilgang til arbejdsløse og arbejdsløshed.

2.1 Arbejdsløshed i et marginaliseringsperspektiv

Vi betragter de arbejdsløse som sociale agenter, hvis handlinger er udtryk for en praktisk logik, der er indskrevet i deres kroppe gennem de livsbaner, de har haft, det vil sige de felter deres habitus er formet af (Bourdieu og Wacquant 1996, s. 83-125). For at forstå de arbejdsløses bevægelser i tid og rum, anvender vi marginaliseringsbegrebet,

---

¹*International Labour Organization* definerer arbejdsløse som det antal personer som står uden beskæftigelse samtidig med at være til rådighed for arbejdsmarkedet og aktivt arbejdssøgende (ILO 1982). Denne definition fremgår både af *Den Store Danske*, Danmarks Statistik, Beskæftigelsesministeriet med flere.

²Vi er vel opmærksomme på den symbolske kamp, der ligger i at gøre dette, hvilket fremgår af de politiske diskussioner om arbejdsløse og kontanthjælpsmodtagere, der er 'skjult' i aktiveringsforløb...

hvor vi trækker på Jørgen Elms Larsens perspektiver om marginalisering som en midterkategori mellem inklusion og eksklusion. Larsen definerer eksklusion som en ufrivillig ikke-deltagelse gennem forskellige typer af udelukkelsesmekanismer og -processer, som det ligger uden for individets og gruppens muligheder at få kontrol over (Larsen 2009, s. 137). Larsen er kritisk over for Luhmanns inddeling inklusion og eksklusion, som han i sin binære form ikke mener er særlig hensigtsmæssig i forhold til at beskrive virkeligheden (ibid., s. 130). Derfor argumenter han for, at marginalisering kan anvendes som en midtergruppe mellem de to, hvor individet bevæger sig i en proces mod inklusion eller eksklusion.

Hvis vi benytter os af de førnævnte statistiske definitioner, som fortæller, at beskæftigede og arbejdsløse er en del af arbejdsstyrken og resten af befolkningen står uden for arbejdsstyrken, ser vi to processer, hvilket fremgår af den model³, vi har udviklet i tabel 2.1.

Den **første** proces består af individer som går fra at være inkluderet til at indgå i en proces i retning mod marginalisering. Et eksempel her på kunne for eksempel være en person som går fra at være beskæftiget som sygeplejerske til at være arbejdsløs.

Den **anden** proces består af individer som går fra at være marginaliseret til at indgå i en proces i retning mod inklusion. Et eksempel her på kunne for eksempel være den samme person fra foregående eksempel som går fra at være arbejdsløs til at blive beskæftiget som sygeplejerske igen.

Tabel 2.1: Model over marginalisering 1

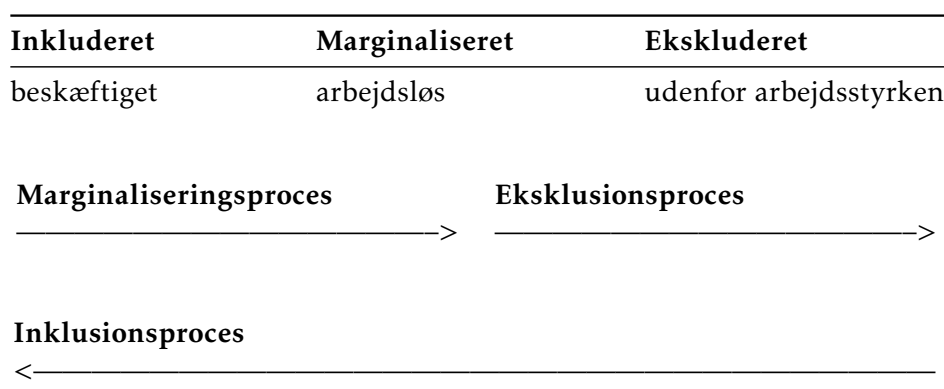
Inkluderet	Marginaliseret
beskæftiget	arbejdsløs
Marginaliseringsproces	
<—	
Inklusionsproces	
<—	

Modellen, som fremgår af tabel 2.1, ser bort fra dem som står uden for arbejdsstyrken, selvom der reelt er udveksling mellem arbejdsstyrken og dem uden for arbejdsstyrken. For eksempel kan en sygeplejestuderende gå fra at stå uden for arbejdsstyrken til at være en del af arbejdsstyrken enten som arbejdsløs eller i beskæftigelse som sygeplejerske. Et andet eksempel er en forhenværende sygeplejerske som er folkepensionist og derved står uden for arbejdsstyrken, men som genindtræder i beskæftigelse som sygeplejerske. Hermed opstår to nye processer som fremgår af den nye model i tabel 2.2, som indeholder alle fire processer. Den **tredje** proces består af individer som går fra at være ekskluderet,

³Modellen er også inspireret af lignende modeller benyttet af Lars Svedberg (Svedberg 1995, s. 44) og Catharina Juul Kristensen (Kristensen 1999, s. 18).

i kraft af at stå uden for arbejdsstyrken, til at indgå i en proces i retning mod retning mod marginalisering ved at blive arbejdsløs. Den **fjerde** proces består ligeledes af individer som går fra at være ekskluderet, i kraft af at stå uden for arbejdsstyrken, men som kommer til at indgå i en proces i retning mod retning mod inklusion ved at komme i beskæftigelse.

Tabel 2.2: Model over marginalisering 2

Vores model viser inklusion, marginalisering og eksklusion på arbejdsmarkedet i et spektrum mellem inkluderet og ekskluderet.

Formålet med modellen er ikke at komme med en ny model for arbejdsmarkedet som alternativ til andre måde at anskue arbejdsmarkedet på, men at anvende en model som åbner op for forskellige måde at anskue arbejdsløse på og have en model som indeholder alle i den danske befolkning. Med inkluderet på arbejdsmarkedet forstår vi ingen eller kort afstand til arbejdsmarkedet og med ekskluderet forstår vi en stor afstand til arbejdsmarkedet. Idealtypen på de inkluderede er fuldtidsansatte i faste og sikre stillinger⁴. De ekskluderede som forbliver ekskluderet er dem som aldrig bliver en del af eller vender tilbage på arbejdsmarkedet. I et spektrum mellem det at være inkluderet og ekskluderet ligger forskellige grader af marginalisering. En nyuddannet farmaceut som er i løntilskud i en farmaceutstilling, hvor vedkommende er blevet lovet beskæftigelse efter løntilskudsstillingens ophør er derfor tættere på at være inkluderet end en nyuddannet farmaceut som efter halvandet år på dagpenge endnu ikke er kommet til samtale til nogle af de farmaceutstillinger vedkommende har søgt.

Den sidstnævnte farmaceut som ikke har held med ansøgningerne, vil efter dagpengereformen i 2010 miste retten til dagpenge efter to år, hvilket betyder, at vedkommende har et halvt års dagpenge igen. I den sammenhæng har vi en antagelse om at længden på arbejdsløshedsperioden (eller med andre ord processen mod inklusion eller eksklusion alt efter hvordan det går) spiller en rolle for, hvilke strategier vedkommende har for at vende tilbage i beskæftigelse⁵. Vedkommende kan eksempelvis vælge at søge videre

⁴Guy Standing fremhæver i *The Precariat, The New Dangerous Class* prekariatet som atypisk beskæftigelse som er mindre sikkert end fastansættelser (Standing 2011).

⁵Denne antagelse bakkes især op økonomiske teorier og policy-studier som vil blive behandlet i dette kapitel

i farmaceutstillinger, søge bredere i ud stillinger som ikke er farmaceutstillinger, men ligger tæt på farmaceut eller som kræver akademiske kompetencer eller søge stillinger som intet har at gøre med farmaceutarbejde eller akademisk arbejde. Her bliver det et spørgsmål om vedkommende skal vente til at få det "rette arbejde" (hvad end det vil sige) eller "bare" få et eller andet arbejde. Dette bliver i høj grad et spørgsmål mellem arbejdet som en nødvendighed eller arbejdsmarkedets doxa om at arbejde ikke bare er noget man varetager af nødvendighed, men fordi man synes, at det er meningsfyldt⁶.

Arbejdets værdi og individets strategier for at komme i beskæftigelse er centralt i de to efterfølgende afsnit om den sociologisk-videnskabelige og økonomisk-videnskabelige tilgang til arbejdsløse og arbejdsløshed. Det at komme i beskæftigelse igen er ikke bare at komme i beskæftigelse igen. For farmaceuten er det noget andet at komme i beskæftigelse som farmaceut, som vedkommende har taget en lang videregående uddannelse for at have kompetencer til end at tage et arbejde som kassemedarbejder. Bourdieu skelner mellem "den store elendighed" og "den lille elendighed" (Bourdieu 1999, s. 4). Det at komme i beskæftigelse er et udtryk for at komme ud af "den store elendighed" som arbejdsløsheden og alle de problemer som følger det at være arbejdsløs, men det at komme i beskæftigelse kan også være et udtryk for at vælge den "den lille elendighed", som for består af forringede arbejdsvilkår og det at blive tvunget til at ofre sig lidt før man bliver ofret og samtidig være taknemmelig over, at man ikke hører til blandt de allersvageste. Hermed tilpasser farmaceuten sig arbejdsmarkedets umiddelbare behov ved i kraft af at være arbejdsløs accepterer samfundets objektive strukturer og derved får nogle realistiske forventninger i forhold til vedkommendes position i den sociale verden, hvor vedkommende som arbejdsløs i sidste ende må tage det arbejde hvad vedkommende kan få.

2.2 Økonomiske teorier og policy-studier

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) er storproducent af policy-studier på arbejdsmarkeds- og beskæftigelsesområdet med rapporter som typisk er bestilt af Beskæftigelsesministeriet eller forskellige ministerier og kommuner. Rapporterne tager typisk udgangspunkt i en gruppe af personer. Hvis man kigger på SFIs rapporter de sidste 20 år er målgrupperne hovedsageligt ledige⁷, dagpengemodtagere⁸, kontanthjælpsmod-

⁶Ifølge Lars Svendsen findes der inden for europæisk idéhistorie to grundlæggende forskellige opfattelser af hvad arbejde er for en størrelse. Op til reformationen blev arbejde anset som en "meningsløs forbandelse", og efter reformationen blev arbejdet anset som et "meningsfuldt kald" (Svendsen 2010), hvilket Bourdieu ville kalde et udtryk for arbejdslivets illusio, hvilket vil sige, at troen på at arbejdet er en vigtig del af livet.

⁷Også kaldet udsatte ledige, arbejdsmarkedsparate ledige, ikke-arbejdsmarkedsparate ledige, langtidsledige og forsikrede ledige

⁸Også kaldet sygedagpengemodtagere og aktiverede dagpengemodtagere.

tagere⁹, sygemeldte og arbejdsskadede¹⁰ samt pensionister og efterlønsmodtagere¹¹. Fokus handler hovedsageligt om at få dem i beskæftigelse eksempelvis ved at bringe de langtidsledige tættere på arbejdsmarkedet i *Tættere på arbejdsmarkedet* (2011), ved at måle beskæftigelseseffekten af dagpengeophør i *Dagpengemodtagers situation omkring dagpengeophør* (2014), ved at kigge på indsatser over for ikke arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere i *Veje til beskæftigelse* (2010), ved at måle effekten af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte i *Effekten af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte* (2012) eller ved at kigge på pensionisters og efterlønsmodtageres genindtræden op arbejdsmarkedet i *Pensionisters og efterlønsmodtageres arbejdskraftspotentiale* (2012).

Det som er kendetegnede ved denne typer rapporter er et grundlæggende fokus på at få de pågældende personer tilbage i beskæftigelse hvad man kan gøre og ikke hvad deres situation egentlig betyder for deres liv¹².

Dette fokus vurderer vi hænger sammen med hvad Jørgen Goul Andersen kalder for et skifte inden for en bred strømning af økonomisk teori fra slutningen af 1970'erne, hvor velfærdsstaten blev anskuet som et middel at afbøde "markedsfejl" til i stigende grad at fokusere på "politikfejl" og "forvridninger" på markedet, hvilket kan karakteriseres som et skifte fra efterspørgsel til udbud og et skifte fra makro til mikro (Andersen 2003, s. 19). Vi vil i det følgende fremhæve den generelle søgeteori som i forskellige afarter dominerer den økonomiske-videnskabelige debat og har stor indflydelse på policy-studier og den danske beskæftigelsespolitik.

Bailey-Chetty-betingelsen

Intro - Forsikring - Moralfare

Søgemodeller

Partielle søgemodeller

Søgeteorien blev grundlagt i 1960'erne og kendte teoretikere er John J. McCall, George Stigler, Peter Diamond, Dale T. Mortensen og Christopher A. Pissarides og den basale søgemodel handler om arbejdsløse som søger beskæftigelse. Forestil en arbejdsløs som af og til får jobtilbud. Den arbejdsløse kender først lønnen på jobtilbuddet, når det modtages. Efter at have modtaget tilbuddet, skal den arbejdsløse beslutte sig for, om tilbuddet accepteres eller afslås. Dette gør den arbejdsløse på baggrund af en reservationsløn, som er

⁹Også kaldet ikke arbejdsmarkedssparatmodtagere, de svageste kontanthjælpsmodtagere og aktiverede kontanthjælpsmodtagere.

¹⁰Også kaldet skadeslidte beskæftigede og personer som har nedsat arbejdsevne efter en ulykke i fritiden.

¹¹Der er også lavet en hel del undersøgelse om handicappede, indvandrere, efterkommere, mænd, kvinder, ældre og højtuddannede.

¹²Der skal ikke menes med, at disse rapporter slet ikke forholder sig til de pågældende personers liv. I *Veje til Beskæftigelse* (2010) fortælles der igennem 30 kvalitative interviews med sagsbehandlere, at de oplever de ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere som værende en heterogen gruppe som har gavn af forskellige typer indsatser alt efter, hvilke udfordringer de har. Nogle har for eksempel helbredsproblemer, mens andre har brug for hjælp til daglige gøremål.

fastsat af forventningerne til lønnen og viden om lønfordelingerne på arbejdsmarkedet. Hvis det modtagne tilbud er større end reservationslønnen, accepteres tilbuddet, og ellers afslås det (Rosholm 2009, 159f). Marginalisering kan i denne sammenhæng forklare med, at den arbejdsløses kvalifikationer bliver mindre værd efterhånden som ledighedsperioden bliver længere, at den arbejdsløse gradvist mister forbindelsen til gamle kolleger eller at den arbejdsløse dømmes på baggrund af sin langtidsledighed (ibid., 160f) (Andersen 2003, s. 20).

Matchingmodeller

Matching-teorien deler arbejdsmarkedet op i to typer agenter: arbejdsgivere og lønmodtagere og er kendt for teoretikere som Dale T. Mortensen, Christopher A. Pissarides Peter A. Diamond, Alvin E. Roth and Lloyd Shapley. Her leder lønmodtagerne efter job i de perioder, hvor de er arbejdsløse, mens arbejdsgivere slår stillinger op, så længe de vurderer, at det kan betale sig. Ledige lønmodtagere og job mødes på arbejdsmarkedet i en matching-proces. Når der skabes kontakt mellem en arbejdsgiver og lønmodtager, opstår der en forhandling mellem arbejdsgiver og lønmodtager om fordelingen af overskuddet i en eventuel ansættelse. Arbejdsgiveren kan på den ene side presse lønmodtageren til at acceptere en løn, som ligger under arbejdskraftens marginalprodukt, fordi lønmodtageren ikke uden videre kan finde nyt job på anden vis end ved at vente på det næste jobtilbud. Lønmodtageren kalkulerer på baggrund af forskellen mellem den tilbudte løn og værdien af at være ledig ("outside option"). Matching-teorien kan bruges til at analysere den umiddelbare effekt af at ændre i ledighedsydelse som eksempelvis dagpenge eller kontakthjælp (Rosholm 2009, 162f)

2.3 Sociologiske og socialpsykologiske teorier

Jahoda, Lazarsfeld og Zeizels Marienthal-studie (Nørup:23)

Marienthal er et klassisk studie af de sociale konsekvenser af arbejdsløshed i et lille samfund gennemført af Marie Jahoda i samarbejde med Paul Lazarsfeld og Hans Zeisel (1971). Marienthal var et industriby som led af høj arbejdsløshed i 1920'erne, og studiet undersøger hvad der sker med arbejderne i den østrigske by Marienthal, når de oplever arbejdsløshed. Med Marienthal udvikler Jahoda deprivationsperspektivet, som er det mest udbredte perspektiv i de teoretiske diskussioner af arbejdsløshed og eksklusion fra arbejdsmarkedet (Creed og Macintyre:2001). Hovedargumentet er, at arbejdsløshed medfører social eksklusion og isolation, tab af struktur i hverdagen og selvtillid og en betydelig øget risiko for psykiske problemer (Jahoda, 1981, Jahoda m.fl. 1997). Marienthal baserer sig på en grundlæggende antagelse om arbejde deltagelse på arbejdsmarkedet opfylder både et psykologisk behov for individet og et økonomisk behov for indtægt. Jahoda opstiller ikke knækket vilje, resignation, fortvivelse og apati som fire stadier eller reaktioner den arbejdsløse gennemgår (Jahoda 1979, Jahoda m.fl. 1997). Arbejdsdelta-

gelsen har ifølge Jahoda fem funktioner: tidsmæssig struktur i dagligdagen, sociale kontakter, deltagelse i kollektive formål, status og identitet og regelmæssig aktivitet (Jahoda, 1981, Jahoda m.fl. 1997). Nørup kritiserer brugen af deprivationsperspektivet i dansk regi, fordi det danske samfund i dag er en moderne velfærdstat med relativt højtuddannet arbejdskraft, og Marienthal er en mindre industriby med lavt uddannet arbejdskraft i et 1930'ernes Østrig som ikke er i nærheden af et velfærdssamfund (Nørup 2012:34).

Eisenberg og Lazarsfeld (Nørup:24)

I **The psychological effects of unemployment** (1938) konkluderer Philip Eisenberg og Paul Lazarsfeld, at arbejdsløse gennemlever tre stadier: "First there is shock, which is followed by an active hunt for a job, during which the individual is still optimistic and unresigned; he still maintains an unbroken attitude. Second, when all efforts fail, the individual becomes pessimistic, anxious, and suffers active distress; this is the most crucial state of all. And third, the individual becomes fatalistic and adapts himself to his new state but with a narrower scope He now has a broken attitude." (Eisenberg og Lazarsfeld 1938:378). Studiet har vundet udbredelse inden for socialpsykologien (Boyd 2014, Wang og Greenwood 2014, Kahn 2013, Ezzy 1993, Ragland-Sullivan og Barglow 1981, Finley og Lee 1981, Hayes og Nutman 1981, Hill 1978, Briar 1977, Harison 1976). Men studiet er også blevet kritiseret på baggrund af en problematisk og modsætningsfuld metode (Fryer 1985, Ezzy 1993) og på baggrund af det empiriske fundament i særdeleshed vedrørende psykologiske faktorer som eksempelvis mentalt helbred og selvværd (Fryer 1985, Hartley 2011, Shamir 1986). (Nørup kalder det for **Stadie Model**)

Tiffany, Cowan og Tiffany (Nørup:25)

Hovedargumentet i studiet **The unemployed: A social-psychological portrait** af Donald Tiffany, James Cowan og Phyllis Tiffany (1970) er, at majoriteten af arbejdsløse og ekskluderede fra arbejdsmarkedet står uden for arbejdsmarkedet på grund af psykologiske problemer. Sammenhængen mellem arbejdsløshed og psykologiske problemer går derfor begge veje, hvilket betyder, at psykologiske kan være årsagen til arbejdsløshed på samme tid med, at arbejdsløshed i sig selv også medfører psykologiske problemer: "They show avoidance behaviour patterns or what has been referred to as "work inhibition" which implies that they are physically capable of work but prevented from work because of psychological disabilities" (Tiffany, Cowan and Tiffany, 1970). Ifølge Tiffany, Cowan og Tiffany er løsningen, at staten rehabiliterer disse arbejdsløse, så de kan komme tilbage på arbejdsmarkedet gennem træning eller terapi (Tiffany, Cowan and Tiffany: 1970). Douglas Ezzy peger på, at denne tilgang har ligheden mellem den historiske distinktion mellem **deserving poor**, som fysisk var ude af stand til at arbejde og fortjente støtte og **non-deserving poor**, som ikke arbejder selvom de var i fysisk stand til at arbejde (Ezzy 1993). Ezzy påpeger ligeledes på, at tilgangen har været mest toneangivende i perioder med højkonjunktur og relativ lav ledighed til sammenligning med perioder med lav-

konjunktur og lav ledig (Ezzy 1993). Perspektivet kritiseres for at have lighedstræk med den neoklassiske økonomiske betragtning af arbejdsløshed som frivilligt og derfor ved at skyde skylden på ofret (Miles:1987) (Nørup kalder det for *Rehabiliteringstilgangen*)

Warr (Nørup:25)

I *Work, Unemployment and Mental Health* opstiller Peter Warr ni faktorer i omgivelser som har betydning for det mentale helbred i forbindelse med arbejdsløshed: mulighed for kontrol, mulighed for at benytte erhvervede færdigheder, eksternt genererede mål, variation, klarhed i forhold til omgivelserne, penge og indtjening, fysisk sikkerhed, mulighed for social kontakt og social position (Warr:1987). Individets mentale helbred afspejler det akkumulerede niveau af faktorerne, så det at miste et arbejde eller det at have et dårligt arbejde i omgivelserne afspejler individets mentale helbred (Ezzy:1993). (Nørup kalder det for *vitaminmodellen*)

Halvorsens teori om mestring (Nørup:28)

Knut Halvorsen udvikler i sit forfatterskab en modpol til Jahoda, Lazarsfeld og Zeizel (1971), Eisenberg og Lazarsfeld (1938), Tiffany, Cowan og Tiffany (1970) og Warrs (1987) passive og ensartede individperspektiv ved at betragte arbejdsløse som forskelligartede og handlende. De arbejdsløse anskues derfor som aktive aktører, der kan påvirke og forandre deres situation i stedet for at være ofre for omstændighederne (Halvorsen 1994, 1999). Den arbejdsløse vil indgå i forskellige fysiske, psykiske og sociale aktiviteter for at afbøde effekter af arbejdsløshed og minimere stress og mental belastning (Halvorsen: 1999, Fryer og Fagan:1993, Fryer:1986, Fryer og Payne:1984, O'Brien:1985). Halvorsen skelner mellem den problemorienterede mestring, som udgøres af konkrete strategi med formål at fjerne belastningen af den marginaliserede position (for eksempel jobsøgning) og den emotionsorienterede mestring, som handler om hvordan man ser verdenen (Halvorsen 1999)

Nørup kritiserer Halvorsen for i sin ontologiske individualisme at fokuserer på, hvordan individet mestrer bestemte livssituationer under bestemte rammer (graden af eksklusion forklares som et resultat af individuelle handlinger og ressourcer) frem for på hvordan de samfundsmæssige strukturer og sociale relationer påvirker eksklusionen (Nørup 2012:37).

Glaser og Strauss' teori om sociale passager

Barney Glaser og Anselm Strauss definerer en status passage som et individs "movement into a different part of a social structure, or loss or gain of privilege, influence, or power, and changed behaviour". Ezzy beskriver anvendelsen af teorien på arbejdsløshed og exit fra arbejdsmarkedet, som processer frem for enten-eller tilstande. Hermed kan exit fra arbejdsmarkedet sammenlignes med andre status passage som eksempelvis skilsmisse,

sygdom eller dødsfald i familien (Ezzy:1993). Van Gennep benytter separation (begravelse), transition (overgangsfase mellem to jobs) og integration (ægteskab) som kategorier for sociale passager (Ezzy:1993, Van Gennep 1977). Ezzy identificerer exit fra arbejdsmarkedet som tab af job som en afhændelsespassage i modsætning til exit fra arbejdsmarkedet som indtræden i uddannelsessystemet som noget helt andet (Ezzy 1993). En afhændelsespassage fører ikke nødvendigvis sig selv til mentale problemer, mistrivsel eller eksklusion, da det afhænger af den enkeltes identitet og selvopfattelse i relation til andre og samfundet og en lang række andre faktorer samt om afhændelsespasagen efterfølges af en reintegrativ passage, hvor den enkelte får en ny status eksempelvis et nyt job (Ezzy 1993).

2.4 Opsummering

Konklusioner:

- Marginaliseringbegrebet åbner op for arbejdsløshed i forhold til at inkluderer dem som står uden for arbejdsstyrken.
- Den økonomiske gennemgang bidrager med at vise den dominerende perspektiv på arbejdsløse. Fokus ligger på at få folk i beskæftigelse (fra marginalisering til inklusion).
- Den sociologiske og socialpsykologiske gennemgang bidrager med at få et indblik i de arbejdsløses vilkår. Fokus på arbejdsløshed (marginalisering og eksklusion).
- Flere måde at anskue de arbejdsløse på som helhed, det vil sige alle eller som dele, hvilket både kan være i grupper (for eksempel ledige, langtidsledige og kontanthjælpsmodtagere) eller som årsag (friktionsledighed, konjunkturledighed, strukturel ledighed og sæsonledighed).
- Blik for uden for arbejdsstyrken, hvilket vil sige studerende, efterløn, pensionister mv.
- Vores definition af arbejdsløse er så bred som overhovedet muligt. Med arbejdsløse har vi som udgangspunkt den bredeste definition overhovedet, hvilket er det at stå uden arbejde.

3 METODE OM ARBEJDSLØSHED

Kernen i vores empiriske arbejde er en skelnen mellem beskæftigelse og den mellemliggende periode uden beskæftigelse. Eller med andre ord at “være arbejdsløs eller ej”. Med arbejdsløs har vi som udgangspunkt den bredeste definition overhovedet, hvilket er det at stå uden arbejde. Selvom det er en nødvendig skelnen i vores empiri, behøver det i midlertidig ikke også at betyde, at vi i vores teoretiske begrebsdannelse har accepteret denne dikotomi som et lige så fundamentalt socialt fakta eller at det bliver et mål i sig selv at reducere den sociale virkelighed til et spørgsmål om at “være arbejdsløs eller ej”, hvilket fremgik af kapitel 2. I vores teoretiske begrebsdannelse har vi netop argumenteret for, at arbejdsløshed i et marginaliseringsperspektiv, betyder at arbejdsløshed finder sted i forskellige grader i et spektrum mellem inkluderet og ekskluderet. Men dette får os ikke uden om, at for at få et overblik over beskæftigelsesmobilitet, er det nødvendigt i vores statistiske arbejde at skelne mellem at “være arbejdsløs eller ej”. Gennemgangen af vores arbejdsløshed i dette metodiske kapitel, viser, at der er flere måde at gribe dikotomien mellem arbejdsløse beskæftigede.

3.1 Statistiske definitioner af arbejdsløshed

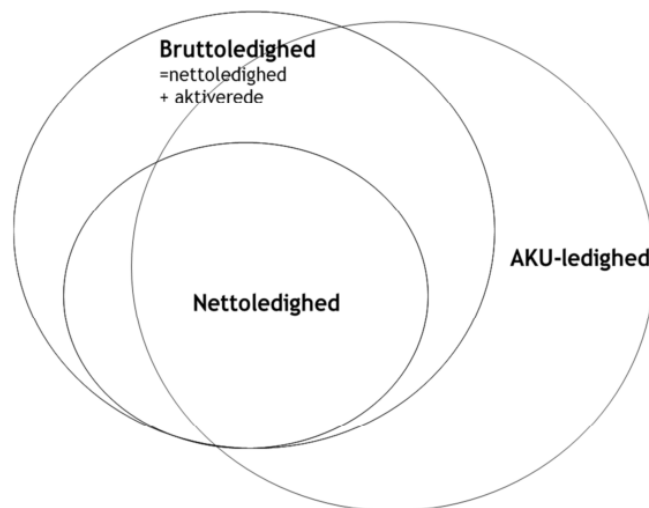
Danmarks Statistik udgiver løbende to ledighedsstatistikker. Den månedlige registerbaserede ledighedsstatistik, der opgør nettoledigheden og bruttoledigheden samt AKU-ledigheden som laves på baggrund af den interviewbaserede arbejdskraftundersøgelse (DST 2014). De nettoledige omfatter de 16-64-årige arbejdsmarkedssparate modtagere af dagpenge, kontanthjælp og uddannelseshjælp. De bruttoledige omfatter de nettoledige samt de 16-64-årige arbejdsmarkedssparate aktiverede dagpenge-, kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere, herunder personer i løntilskud. AKU-Ledigheden følger det europæiske statistikbureau Eurostats og ILOs definition af arbejdsløshed¹ og omfatter personer, der til arbejdskraftundersøgelsen oplyser, at de ikke var beskæftigede i referenceugen, at de aktivt har søgt arbejde inden for de seneste fire uger, og at de kan

---

¹Definitionen er arbejdsløse er det antal personer som står uden beskæftigelse samtidig med at være til rådighed for arbejdsmarkedet og aktivt arbejdsøgende (ILO 1982).

påbegynde nyt arbejde indenfor de kommende to uger². Den registerbaserede ledighedsstatistik afviger sig fra ILO's definition, fordi den kun omfatter personer, der modtager ydelser som dagpenge og kontanthjælp³.

Figur 3.1: De tre ledighedsbegreber

Som det fremgik i kapitel 2 ligger fokus også på dem som er står uden for arbejdsstyrken, fordi vi ønsker at bidrage med en mere nuanceret forståelse af deltagelse på arbejdsmarkedet som et spektrum mellem at være inkluderet og ekskluderet. Dem som står uden for arbejdsstyrken kan inddeles på mange forskellige måder alt efter tilgang og hvilken periode man har at gøre med. I forhold til periode er vi afhængige af, at forskellige ydelser kommer og går alt efter lovforslagene laves om for eksempel kommer fleksjob til i 1997 (Retsinformation.dk 1997). Vi har valgt for overblikkets skyld at inddele dem som står uden for arbejdsstyrken i midlertidigt uden for arbejdsstyrken⁴, kontanthjælp⁵, tilbagetrukket fra arbejdsstyrken, under uddannelse og børn/unge. For de midlertidigt uden for arbejdsstyrken, kontanthjælpsmodtagerne, de tilbagetrukkede og under uddannelse har til fælles, at mange allerede har været en del af arbejdsstyrken tidligere og i flere tilfælde vender tilbage til i beskæftigelse igen. Børn og unge og delvist også folk under uddannelse har til fælles, at man aldrig har været en del af arbejdsstyrken og endnu har til gode at komme i beskæftigelse. Folk under uddannelse har en særlig karakter ved, at de for personer som oplevet arbejdsløshed kan være en måde at komme i beskæftigelse.

²DST har opgjort nettoledighed fra 1979, bruttoledighed fra 2007 og AKU-ledighed fra 1990.

³Det betyder blandt andet, at studerende og pensionister sjældent bliver registreret som ledige, fordi dem som regel hverken modtager dagpenge, kontanthjælp eller andre ydelser. Derudover opgøres ledigheden i fuldtidsledige, hvilket betyder, at de de deltidsledige inkluderes med den andel, de er ledige.

⁴Som ikke ikke er indbefattet af nettoledige, bruttoledige eller AKU-ledige.

⁵Som ikke har karakter af midlertidighed eller ikke-arbejdsmarkedsparat.

3.2 Panelstruktur: Perioder med arbejdsløshed og beskæftigelse

For at skabe en datastruktur der giver mulighed for at undersøge perioder med arbejdsløshed har vi stået over for en udfordring. I modsætning til Larsen og Toubøls anvendelse af Moneca i forbindelse med social mobilitet blandt alle jobskift, står vi med det særlige benspænd, at der kan gå kort eller lang tid mellem, at personer i vores data får nyt arbejde. Vi kan derfor ikke tælle skift per år, men bliver nødt til at lave en datastruktur, der tillader os at kollapse arbejdsløshedsperioden dynamisk således, at vi kan se hvilken type beskæftigelse man gik fra og til uanset længden på arbejdsløshedsperioden. For at gøre dette, reducerer vi arbejdsløshed til en binær variabel, hvilket giver en klar stop/start-indikator på arbejdsløshedsperioder. I kombination med en paneldatastruktur, kan vi kode ved hjælp af indekseringsprogrammering opnå en struktur der viser skift, uagtet om en person er arbejdsløs i et halvt år eller tre år. Det vil sige, at vi i data-materialet beregner sammenhængen mellem en given persons arbejdsløshed i et givent år i relation til om personen er arbejdsløs eller beskæftiget i alle de andre år.

I figur 3.1 fremgår et eksempel med en fiktiv person som er arbejdsløs over tre perioder, som adskiller sig væsentligt fra hinanden. Den første varer et år, hvor vedkommende kommer fra beskæftigelse som farmaceut og vender tilbage til beskæftigelse som farmaceut. Den anden periode varer tre år, hvor vedkommende kommer fra beskæftigelse som farmaceut og vender tilbage til beskæftigelse med rengørings- og køkkenhjelpearbejde. Den tredje varer to år, hvor vedkommende kommer fra beskæftigelse med rengørings- og køkkenhjelpearbejde og vender tilbage til beskæftigelse med brandslukningsarbejde efter at have været indskrevet på og færdiggjort redderuddannelsen.

Tabel 3.1: Eksempel på datastruktur. Kilde: DST

År	Status
1996	Beskæftiget som farmaceut
1997	Beskæftiget som farmaceut
1998	Arbejdsløs
1999	Beskæftiget som farmaceut
1999	Beskæftiget som farmaceut
2000	Arbejdsløs
2001	Arbejdsløs
2002	Arbejdsløs
2003	Beskæftiget med rengørings- og køkkenhjelpearbejde
2004	Arbejdsløs
2005	Arbejdsløs
2006	Under uddannelse
2007	Under uddannelse
2008	Under uddannelse
2009	Beskæftiget med brandslukningsarbejde

Som det fremgår af figur 3.1, så skelner det binære ledighedsbegreb en persons

arbejdsforløb i enten beskæftiget eller arbejdsløs. På den måde kan vi undersøge de arbejdsløses beskæftigelsesmobilitet på det danske arbejdsmarked, hvor vedkommende har lavet tre skifte - fra farmaceut til farmaceut - fra farmaceut til rengørings- og køkkenhjelpearbejde - og fra rengørings- og køkkenhjelpearbejde til brandslukningsarbejde.

3.3 Operationalisering af arbejdsløse

Som beskrevet i afsnit er i vores binære arbejdsløshedsbegreb nødt til at skelne mellem perioder med arbejdsløshed og perioder med beskæftigelse. I kapitel 2 argumenterede vi for at inddrage personer uden for arbejdsstyrken som kommer i eller vender tilbage i beskæftigelse selvom de ikke er en del af arbejdsstyrken. Om man er arbejdsløs eller ej bliver i en empirisk forstand en dynamisk størrelse, hvor det kun kan bestemmes om en person i en given periode er arbejdsløs eller ej i relation til hvor vedkommende kommer fra og er på vej hen. Hermed operationaliseres arbejdsløse i forhold til om de ultimativt ender i beskæftigelse, hvilket fremgår af tabel , hvor de arbejdsløse er dem som karakteriseres som "midlertidigt" uden beskæftigelse, hvilket betyder, at de ligger i en mellemgruppe af marginaliserede i et spektrum mellem inkluderet på arbejdsmarkedet og ekskluderet fra arbejdsmarkedet.

Tabel 3.2: Model over marginalisering

Inkluderet	Marginaliseret	Ekskluderet
beskæftiget	"midlertidigt" uden beskæftigelse	vender ikke tilbage/ kommer ikke i beskæftigelse
Marginaliseringsproces →		Eksklusionsproces →
Inklusionsproces ←		

DST har ikke overraskende en lang række variable, der forholder sig direkte eller indirekte til begrebet arbejdsløshed. Mange af disse forholder sig specifikt til forskellige aspekter af det at være arbejdsløs, såsom DPTIMER, der beskriver det antal timer, der inden for en uge er udbetalt dagpenge, LEDFULD, der beskriver det antal uger en person er arbejdsløs inden for det indeværende år, FORANST, der beskriver, hvilken arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning personen deltager og SOCSTIL, der beskriver befolkningens primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi ønsker at anvende flere forskellige af disse variable for så at se, hvordan de beskæftigelsesmobilitet ændrer sig alt efter analyseud-

valget indeholder er uden beskæftigelse i en kort eller lang periode eller om vedkommende er nettoledige og kontanthjælpsmodtagere. Vi har valgt følgende analyseudvalg:

1. **Alle beskæftigede**
2. Minimum to ugers / en måneds / to måneders arbejdsløshed
3. **Minimum et halvt års arbejdsløshed**
4. Minimum halvandet års arbejdsløshed
5. Nettoledige
6. Kontanthjælpsmodtagere

De forskellige analyseudvalg indeholder forskellige grader af marginalisering. En person som i det indeværende år vil med stor sandsynlighed ligge tættere på inkludering på arbejdsmarkedet end en person som har været arbejdsløs i halvandet år såvel som en nettoledig ligger tættere på at være inkluderet end en kontanthjælpsmodtager. For at operationalisere de beskæftigede og de arbejdsløse anvender vi en række variable: SOCSTIL, SOCIO⁶, LEDFULD og LEDDEL.

SOCSTIL angiver befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november⁷, hvor befolkningen inddeles i en række undergrupper under beskæftigede, arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken som det fremgår af tabel 3.3. De beskæftigede inddeles i forskellige typer lønmodtagere og selvstændige. De arbejdsløse går under navnet nettoledige⁸. Dem under for arbejdsstyrken, som vi har operationaliseret til arbejdsløse, hvis de opfylder vores krav om "midlertidigt" uden beskæftigelse er: beskæftiget uden løn, orlov fra ledighed, uddannelsesforanstaltning/vejledning og opkvalificering, særlig/aktivering, uoplyst aktivering, sygedagpenge, efterløn, overgangsydelse, kontanthjælp, revalideringsydelse, tjenestemandspension, folkepensionist, øvrige uden for arbejdsstyrken, førtidspensionist, introduktionsydelse, integrationsuddannelse, ledighedsydelse og aktivering ifølge kontanthjælpsstatistikregister⁹.

⁶I 2002 ændres SOCIO til SOCIO02, som er en ny udgave med mindre ændringer. For overskuelighedens skyld benytter vi navnet SOCIO selvom om det ville være mere hensigtsmæssigt at benytte navnet SOCIO/SOCIO02.

⁷Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) opgør befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ud fra ILO's retningslinjer. I henhold ILO's retningslinjer skal beskæftigelse vægtes højere end andre aktiviteter, hvilket i DSTs praksis betyder, at når en person har mindst en times betalt beskæftigelse vægtes dette højere end alle andre aktiviteter. I tilfælde af, at en person deltager i flere aktiviteter på referencetidspunktet, prioriteres de aktiviteterne efter ILO's retningslinjer.

⁸Disse nettoledighedstal kan eksempelvis ses i sammenhæng med lignende opgørelser fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (Bjørsted 2012), Dansk Arbejdsgiverforening (Bang-Petersen 2012) og DST (DST 2014).

⁹Uddannelsessøgende, flexydelse, delvis ledighed, barselsdagpenge og barn eller ung har vi valgt ikke at medregne.

Tabel 3.3: Operationalisering af SOCSTIL, 1996-2009. Kilde: DST

Værdi	Beskrivelse	Status	Gennemsnit	Standardafv.	Min.	Maks.
115	Arbejdsgiver	Beskæftiget	70.416	7.185	54.564	80.421
116	Momsbetaler	Beskæftiget	114.902	10.346	99.482	135.862
117	CRAM-selvstændige	Beskæftiget	7.981	4.336	2.897	13.391
118	AKM-selvstændige	Beskæftiget	8.710	2.494	6.883	14.610
120	Medarbejdende ægtefælle	Beskæftiget	10.932	4.461	5.646	19.456
130	Lønmodtager uden nærmere angivelse	Beskæftiget	348.873	96.146	243.799	487.774
131	Topleder	Beskæftiget	71.812	9.632	60.678	93.002
132	Lønmodtager på højeste niveau	Beskæftiget	332.485	23.122	290.213	384.509
133	Lønmodtager på mellemniveau	Beskæftiget	437.264	42.266	384.116	520.369
134	Lønmodtagere på grundniveau	Beskæftiget	1.091.258	68.535	1.003.460	1.192.673
135	Andre lønmodtagere	Beskæftiget	256.052	27.456	207.532	288.262
200	Nettoledige	Arbejdsløs	116.469	39.811	43.895	193.672
310	Uddannelsessøgende	.	126.117	11.779	113.393	152.519
315	Flexydelse	.	544	977	3.119	4.500
316	Delvis ledighed	.	852	805	5.396	6.534
317	Beskæftiget uden løn	Arbejdsløs	12.822	2.651	8.524	17.438
318	Orlov fra ledighed	Arbejdsløs	5.312	6.022	638	19.500
319	Uddannelsesforanstaltning/vejledning og opkvalificering	Arbejdsløs	25.953	11.796	11.656	52.324
320	Særlig/aktivering	Arbejdsløs	7.574	4.848	3.131	15.413
321	Uoplyst aktivering	Arbejdsløs	54	64	139	275
322	Barselsdagpenge	.	6.325	5.470	1.611	18.756
323	Sygedagpenge	Arbejdsløs	14.024	8.768	5.080	32.473
324	Efterløn	Arbejdsløs	146.650	17.570	121.450	175.478
325	Overgangsydelse	Arbejdsløs	15.603	15.308	119	44.904
326	Kontanthjælp	Arbejdsløs	50.574	5.732	36.899	57.848
327	Revalideringsydelse	Arbejdsløs	16.447	7.184	3.844	24.554
328	Tjenestemandspension	Arbejdsløs	10.863	4.257	2.174	18.300
329	Folkepensionist	Arbejdsløs	604.510	100.182	477.391	775.401
330	Øvrige uden for arbejdsstyrken	Arbejdsløs	119.718	11.301	101.509	136.870
331	Førtidspensionist	Arbejdsløs	207.218	9.219	194.958	221.706
332	Introduktionsydelse	Arbejdsløs	1.938	3.339	279	11.353
333	Integrationsuddannelse	Arbejdsløs	2.021	1.686	1.172	5.834
334	Ledighedsydelse	Arbejdsløs	3.729	2.376	2.187	10.087
335	Aktivering iflg. kontanthj.statistikregister	Arbejdsløs	2.736	2.812	2.183	10.129
400	Barn eller ung (d.v.s. under 16 år)	.	462.597	231.856	91.017	795.925
	Total		4.711.333	149.094	4.475.636	4.919.122

SOCIO er dannet ud fra oplysninger om væsentligste indkomstkilde for personen vedkommende har i det år¹⁰, hvor befolkningen ligeledes inddeles i en række undergrupper under beskæftigede, arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken som det fremgår af tabel 3.4. De beskæftigede inddeles i forskellige typer lønmodtagere og selvstændige. De arbejdsløse har kriteriet, at man skal være arbejdsløs mindst halvdelen af året. Dem uden for arbejdsstyrken, som vi har operationaliseret til arbejdsløse, hvis de opfylder vores krav om “midlertidigt” uden beskæftigelse er: modtager af dagpenge (aktivering og ligende, sygdom, barsel og orlov), førtidspensionister, folkepensionister, efterlønsmodtagere og kontanthjælpsmodtager¹¹.

¹⁰ Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM) opgør befolkningen på basis af indberetninger fra offentlige løn-systemer og virksomheder ved en maskinel proces, hvor hver enkelt person tildeles koderne på grundlag af oplysninger fra COR (Det Centrale Oplysningsseddelregister), CSR (Det Centrale Skatteyderregister) og en lang række registre. I SOCIO vægtes arbejdsløshed højere end beskæftigelse, hvor de personer, hvis hovedindkomst er efterløn og overgangsydelse findes først, efterfulgt af arbejdsløse mindst halvdelen af året.

¹¹ Andre, børn og modtagere af barselsdagpenge har vi valgt ikke at medregne.

Tabel 3.4: Operationalisering af SOCIO/SOCIO02, 1996-2009. Kilde: DST

	Værdi	Beskrivelse	Status	Gennemsnit	Standardafv.	Min.	Maks.
SOCIO 1996-2001	111	Selvstændig 50 eller flere ansatte	Beskæftiget	331	107	163	438
	112	Selvstændig 10-49 ansatte	Beskæftiget	3.015	370	2.410	3.494
	113	Selvstændig 1-9 ansatte	Beskæftiget	63.307	9.250	45.635	72.508
	114	Selvstændig ingen ansatte	Beskæftiget	149.756	12.345	141.025	173.898
	12	Medarbejdende ægtefælle	Beskæftiget	18.551	3.468	14.219	23.257
	13	Lønmodtager, stillingsangivelse ikke oplyst	Beskæftiget	175.539	51.193	132.947	242.448
	131	Topleder i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor	Beskæftiget	68.962	4.451	62.938	72.938
	132	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på højeste niveau	Beskæftiget	307.856	15.422	281.659	323.243
	133	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau	Beskæftiget	397.412	14.170	380.032	415.486
	134	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau	Beskæftiget	1.121.613	33.151	1.073.508	1.156.396
	135	Andre lønmodtagere	Beskæftiget	243.051	8.521	230.185	252.635
	2	Arbejdsløs mindst halvdelen af året	Arbejdsløs	115.807	34.363	85.086	166.458
	31	Elever min. 15 år, under uddannelse	.	313.936	5.784	306.305	320.187
	321	Førtidspensionister	Arbejdsløs	236.244	4.794	229.435	240.641
	322	Folkpensionister	Arbejdsløs	540.632	26.928	503.208	575.088
	323	Efterlønsmodtager mv.	Arbejdsløs	170.576	6.019	160.618	175.414
	33	Andre	.	255.574	5.494	248.269	264.071
	4	Børn	.	90.555	2.567	86.750	93.743
		Total		4.272.714	37.752	4.223.586	4.323.187
SOCIO02 2002-2009	111	Selvstændig, 10 eller flere ansatte	Beskæftiget	2.655	129	2.411	2.803
	112	Selvstændig, 5 - 9 ansatte	Beskæftiget	5.825	614	4.994	6.584
	113	Selvstændig, 1 - 4 ansatte	Beskæftiget	43.377	8.262	33.058	54.182
	114	Selvstændig, ingen ansatte	Beskæftiget	133.361	6.686	125.885	140.860
	120	Medarbejdende ægtefælle	Beskæftiget	9.324	1.990	6.479	12.331
	131	Topleder i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor	Beskæftiget	71.053	8.551	61.440	87.743
	132	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på højeste niveau	Beskæftiget	330.915	17.611	315.284	365.038
	133	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau	Beskæftiget	463.397	33.439	419.986	518.408
	134	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau	Beskæftiget	980.625	33.421	950.167	1.057.515
	135	Andre lønmodtagere	Beskæftiget	195.138	21.493	175.519	243.589
	139	Lønmodtager, stillingsangivelse ikke oplyst	Beskæftiget	354.284	66.713	246.505	446.326
	210	Arbejdsløs mindst halvdelen af året(nettoledighed)	Arbejdsløs	86.642	39.868	18.922	132.557
	220	Modtager af dagpenge (aktivering og lign.,sygdom, barsel* og orlov)	Arbejdsløs	52.389	6.691	45.570	64.883
	310	Elever min. 15 år, under uddannelse	.	313.820	13.308	291.979	330.014
	321	Førtidspensionister	Arbejdsløs	218.151	6.343	208.389	227.256
	322	Folkpensionister	Arbejdsløs	681.127	76.092	584.771	784.083
	323	Efterlønsmodtager mv.	Arbejdsløs	156.153	21.422	134.519	181.989
	330	Kontanthjælpsmodtager	Arbejdsløs	103.054	12.395	85.628	116.922
	410	Andre	.	127.330	13.062	117.537	158.368
	420	Børn	.	106.122	36.063	49.733	156.729
		Total		4.434.743	39.118	4.340.304	4.459.385

LEDFULD og LEDDEL angiver antal uger med fuld ledighed (100%) og delvis ledig (1-99%)¹². Som det fremgår af 3.6 har vi valgt at angive arbejdsløshed som mere end tre ugers fuld ledighed og mere end fem ugers delvis ledighed.

Tabel 3.5: Oversigt over LEDFULD og LEDDEL, 1996 til 2007 Kilde: DST

Mellemtotaler	Status	Gennemsnit	Standardafv.	Min.	Maks.
1 -2 uger fuld ledig	Beskæftiget	97.261	13.524	80.742	123.197
3-4 uger fuld ledig	Arbejdsløs	53.193	5.748	44.521	62.617
5-10 uger fuld ledig	Arbejdsløs	97.279	11.556	73.137	116.719
11-20 uger fuld ledig	Arbejdsløs	104.872	17.132	67.225	136.017
21-30 uger fuld ledig	Arbejdsløs	62.102	13.642	36.701	88.447
31-40 uger fuld ledig	Arbejdsløs	38.430	10.677	20.143	58.587
41-53 uger fuld ledig	Arbejdsløs	42.622	19.754	15.824	83.483
1 -2 uger delvis ledig	Beskæftiget	230.690	39.505	159.039	302.465
3-4 uger delvis ledig	Beskæftiget	65.690	8.899	51.610	81.173
5-10 uger delvis ledig	Arbejdsløs	42.618	4.159	34.413	49.058
11-20 uger delvis ledig	Arbejdsløs	25.456	2.536	19.690	29.142
21-30 uger delvis ledig	Arbejdsløs	13.779	1.484	10.287	15.828
31-40 uger delvis ledig	Arbejdsløs	8.156	1.170	5.027	9.431
41-53 uger delvis ledig	Arbejdsløs	4.331	885	2.010	5.492

I operationaliseringen af arbejdsløshed

¹²Det Centrale Register for Arbejdsmarkedssstatistik (CRAM) opgør LEDFULD og LEDDEL ud fra registrererin-ger ved det offentlige arbejdsformidlingssystem og omfatter arbejdsløshedsforsikrede og de ikke-forsikrede som modtager kontanthjælp.

Tabel 3.6: Oversigt over LEDFULD og LEDDEL, 1996 til 2007 Kilde: DST

1	Alle beskæftigede	Fra beskæftiget til beskæftiget	Ingen arbejdsløshed
a			
2	Minimum xx ugers arbejdsløshed	Fra beskæftiget til arbejdsløshed til beskæftiget	SOCSTIL, SOCIO, LEDDEL og LEDFULD
a			
3	Minimum et halvt års arbejdsløshed	Fra beskæftiget til arbejdsløshed til beskæftiget	SOCSTIL og SOCIO
a			
4	Minimum halvandet års arbejdsløshed	Fra beskæftiget til arbejdsløshed til beskæftiget	SOCSTIL, SOCIO
a			
5	Nettoledige	Fra beskæftiget til arbejdsløshed til beskæftiget	SOCSTIL er lig nettoledig
a			
6	Kontanthjælpsmodtagere	Fra beskæftiget til arbejdsløshed til beskæftiget	textttSOCSTIL er lig kontanthjælpsmodtager
a			

Vi ønsker at anvende flere forskellige af disse variable for så at se, hvordan de beskæftigelsesmobilitet ændrer sig alt efter analyseudvalget indeholder er uden beskæftigelse i en kort eller lang periode eller om vedkommende er nettoledige og kontanthjælpsmodtagere. Vi har valgt følgende analyseudvalg:

1. **Alle beskæftigede**
2. Minimum to ugers / en måneds / to måneders arbejdsløshed
3. **Minimum et halvt års arbejdsløshed**
4. Minimum halvandet års arbejdsløshed
5. Nettoledige
6. Kontanthjælpsmodtagere

3.4 Opsummering

4 BIBLIOGRAFI

Hovedbibliografi

- [1] Jørgen Goul Andersen. „1. Arbejdsløshedens årsager og konsekvenser: Perspektiver og analysebehov“. I: *Marginalisering og velfærdspolitik, arbejdsløshed, jobchancer og trivsel*. Udg. af Jørgen Goul Andersen (red.) Kbh.: Frydenlund, 2003.
- [2] Jørgen Bang-Petersen. *Ledighedens udvikling og struktur*. Dansk Arbejdsgiverforening, 2012.
- [3] Erik Bjørsted. *Den høje arbejdsløshed risikerer at bide sig fast*. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2012.
- [4] Pierre Bourdieu. *The Weight of the World*. Cambridge: Polity Press, 1999.
- [5] Pierre Bourdieu og Loïc Wacquant. *Refleksiv Sociologi*. København: Hans Reitzels Forlag, 1996.
- [6] *Den Store Danske. Arbejdsløshed*. Gyldendal, 2015. URL: <http://www.denstoredanske.dk/index.php?sideId=39678>.
- [7] *Den Store Danske. Danmark - arbejdsmarked og beskæftigelse*. Gyldendal, 2015. URL: <http://www.denstoredanske.dk/index.php?sideId=61016>.
- [9] ILO. „Resolutions Concerning Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment Adopted by the 13th International Conference of Labour Statisticians, para. 10“. I: 1982. URL: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/res/ecacpop.pdf>.
- [10] Catharina Juul Kristensen. „Marginalisering - en begrebsudredning“. I: *Forskningsenheden Diferentieret Social Integration. Skrift nr1* (1999).
- [11] Jørgen Elm Larsen. „Kortlægning af social marginalisering“. I: *Udenfor eller indenfor, sociale marginaliseringsprocessers mangfoldighed*. Kbh: Hans Reitzel. Udg. af Jørgen Elm Larsen og Nils Mortensen. Kbh: Hans Reitzels Forlag, 2009.

-
- [13] Michael Rosholm. „Økonomiske mekanismers betydning for marginalismarginalisering på arbejdsmarkedet“. I: *Udenfor eller indenfor, sociale marginaliseringsprocessers mangfoldighed*. Kbh: Hans Reitzel. Udg. af Jørgen Elm Larsen og Nils Mortensen. Kbh: Hans Reitzels Forlag, 2009.
- [14] Guy Standing. *The Precariat, the New Dangerous Class*. Bloomsbury Academic, 2011.
- [15] Lars Svedberg. *Marginalitet*. Lund: Studentlitteratur. 1995.

Online kilder

- [12] Retsinformation.dk. *Lov om ændring af lov om seniorydelse (Fleksjob m.v.)* 1997. URL: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=86333> (sidst set 23.04.2015).

Danmarks Statistiks Manualer

- [8] DST. *Danmarks Statistiks forskellige ledighedsbegreber*. Udg. af Arbejdsmarked Danmarks Statistik. 2014. URL: <http://www.dst.dk/ext/arbe/ledighedsbegreber&ei=ecI4VYW3MNBxaP73gIgK&usg=AFQjCNHMF1LG360-XW2n1t71uDrRnsY5Tw&sig2=pRFE35-9uq55HOMxuWlg4w&bvm=bv.91427555,d.d2s> (sidst set 23.04.2015).